

2. Економічний розвиток. Поточні проекти: Фінансовий сектор: проект «Трансформація фінансового сектору в Україні» «Дай Глобал» 28 жовтня 2016 року – 28 грудня 2020 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.usaid.gov/uk/ukraine/economic-growth>.

3. Касян С. Я. Маркетингові інноваційні комунікаційні складові функціонування міжнародних логістичних систем / С. Я. Касян // Вісник Дніпровського університету. Серія: Світове господарство та міжнародні економічні відносини. Відповід. редактор: проф. Н. В. Стукало. – Дніпро : ДНУ ім. О. Гончара. – 2018. – Том 26. – Випуск 10. – С. 28–40. DOI 10.15421/181803.

4. Морохова В. О. Маркетинговий аналіз: навч. посіб. / В. О. Морохова, О. В. Бойко, Н. В. Герасимяк. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2011. – 340 с.

5. Офіційний сайт асоціації «Українське об'єднання лізингодавців». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uul.com.ua>.

Кічурчак М.В.

д.е.н., доцент,

кафедра економіки України,

Львівський національний університет

імені Івана Франка

ЕВОЛЮЦІЯ МЕТОДОЛОГІЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ВИРОБНИЦТВА СУСПІЛЬНИХ БЛАГ В КОНТЕКСТІ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Формування науково-методологічного інструментарію виробництва суспільних благ з огляду на фіскальну децентралізацію є тривалим процесом. Це спричинене тим, що з'ясування проблеми надання суспільних благ на субнаціональному рівні ставало предметом особливих зацікавлень представників світової економічної думки через наявність теоретичних прогалин щодо визначення умов задоволення попиту на такі блага для різних груп споживачів. З огляду на це виникає потреба у розкритті особливостей еволюції методологічного інструментарію виробництва суспільних благ в контексті фіскальної децентралізації.

Піонером системних досліджень у цій царині доречно вважати Ч. Тібу та його модель “голосування ногами”. На підставі необхідності просторової гармонізації забезпечення суспільних благ Ч. Тібу сформував головні принципи економічної теорії фіскальної децентралізації (фіскального федералізму) для надання таких благ. Згідно з його світоглядом “існування явища мобільності, гетерогенності доходів і перерозподілу плати за суспільні блага на підставі чистої вигоди призводить до виникнення “податкових колоній”, у яких люди з високим доходом об'єднуються у спільну групу, що виводить резидентів з низькими доходами поза її межі” [1, р. 94]. У практичній площині це є підставою для індукування асиметрії

продукування суспільних благ і поступового нівелювання принципу субсидіарності в їхньому забезпеченні в національній економіці.

Наукові дослідження з розв'язання просторової дихотомії відтворення суспільних благ продовжили інші знані дослідники в царині теоретичної економіки і фінансів. На підставі аналізу моделей фіскального вирівнювання у разі надання чистих і квазічистих суспільних благ центральним і локальним урядами, Дж. Б'юкенен і Р. Вагнер детермінували умови розрахунку міжрегіональних трансфертів і чинники переборювання фіскальних намірів міграції індивідів у регіони з вищим рівнем добробуту [2, р. 154–158]. На теоретичному рівні вчені звернули увагу на вертикальні дисбаланси виробництва суспільних благ, зумовлені дефіцитом субнаціональних (регіональних) бюджетів.

Дискусії з приводу просторової організації надання суспільних благ і гармонізації інтересів споживачів на національному і субнаціональному рівнях детермінували у світоглядному аспекті комплекс умов, за яких досягається Парето-ефективність. Критерії теореми децентралізації В. Оутса є досить жорсткими і мають достатньо високий рівень абстрагування [3, с. 3–4], що деформує основні положення даної теореми в реальних умовах у зв'язку з асиметричністю інформації, недоліками інкорпорації фіскальних інституцій і фрірайдерською поведінкою, наявністю екстерналій від споживання локальних суспільних благ поза межами сфер їхнього охоплення. Це стало підставою для становлення другої генерації теорії фіскальної федералізації, в якій під час конструювання моделі відтворення суспільних благ брали до уваги політичний процес і поведінку політичних суб'єктів, неповноту інформації під час ухвалення рішень, м'які бюджетні обмеження, розподіл ризиків і міжюрисдикційне страхування [4, р. 356, 360–366]. Умови організації надання суспільних благ доповнили чинниками демократизації взаємодії національного і субнаціональних інститутів влади для нівелювання негативних наслідків ухвалення політичних рішень, інституціонування найпридатнішого розподілу державних видатків і податкового тягара, визначення добробутних вигадів від фіскальної децентралізації.

На теоретико-методологічному рівні були окреслені й системні проблеми виробництва суспільних благ на засадах фіскальної децентралізації. У багатьох країнах не подано безумовного і точного “контракту” між національним і субнаціональними інститутами влади; місцеві бюджети містять м'які обмеження, переоподаткування та виконання зобов'язань з обслуговування боргу; система управління суспільними видатками є частково спотвореною через відсутність якісного контролю і конкретизацію відповідальності [5, р. 95–100; 6, р. 725; 7, р. 306]. Наукову методологію пізнання природи виробництва суспільних благ доповнили умовами досягнення позитивних зрушень у разі їхнього надання у просторовому аспекті, що залежить не лише від чіткої регламентації принципів фіскального федералізму, а й чинників самої економічної системи.

Особливістю формування науково-методологічного інструментарію виробництва суспільних благ в українській економічній думці є врахування унітарності країни, що призводило до виокремлення найважливіших інструментів підвищення результативності взаємодії між рівнями урядування під час надання таких благ. Біля витоків теоретичного осмислення надання суспільних благ з урахуванням просторовості та особливостей формування державних завдань були М.Яснопольський і М.Алексеєнко [8, с. 41–43]. Сучасні українські науковці сформуvalи напрями модернізації системи публічних фінансів; визначили закономірності і принципи децентралізації фіскальних функцій держави для підвищення ефективності надання суспільних благ під час забезпечення сталого розвитку; проаналізували сучасний стан та основні етапи розвитку міжбюджетних відносин, формування методологічних основ розподілу видаткових повноважень органів місцевого самоврядування [9, с. 330–334; 10, с. 130–135; 11, с. 37–40; 12, с. 75–83]. Науково-методологічна детермінація відтворення суспільних благ на засадах фіскальної децентралізації пов'язана з такими його параметрами, як податкові ставки, формули розподілу трансфертів і збалансування місцевих бюджетів. Звернено увагу й на підвищення результативності надання суспільних благ на національному і субнаціональному рівнях, зменшення наявних фіскальних асиметрій, зумовлених внутрішніми і зовнішніми чинниками функціонування економіки України.

Отже, еволюція методологічного інструментарію виробництва суспільних благ в контексті фіскальної децентралізації відзначається такими особливостями: одночасного поєднання теоретичного конструювання та трансформації моделі виробництва таких благ; активного використання взаємодоповнюваної термінології – міжбюджетні відносини, фіскальна децентралізація, локальні суспільні блага; накладання наявної методології на національну модель виробництва суспільних благ, що бере до уваги потребу посилення фінансової автономії регіонів, важливість розбудови територіальної системи демократії та нівелювання проявів сепаратизму.

Список використаних джерел

1. Tiebout Ch. M. An Economic Theory of Fiscal Decentralization. *Public Finances: Needs, Sources, and Utilization*. National Bureau of Economic Research, 1961. P. 79–96.
2. Buchanan J. M., Wagner R. E. An Efficiency Basis for Federal Fiscal Equalization. *The Analysis of Public Output*. National Bureau of Economic Research, 1970. P. 139–162.
3. Oates W. E. On the Theory and Practice of Fiscal Decentralization. *Working Paper Institute for Federalism and Intergovernmental Relations*. 2006. May. 40 p.
4. Oates W. E. Toward a Second-Generation Theory of Fiscal Federalism. *International Tax and Public Finance*. 2005. № 12. P. 349–373.

5. Quigley J. M. Fiscal Federalism and Economic Development: A theoretical Overview. *Government for the Future: Unification, Fragmentation and Regionalism. Contribution to Economic Analysis*. New-York and Oxford, 1997. V. 238. P. 83–101.

6. Rodden J. Reviving Leviathan: Fiscal Federalism and the Growth of Government. *International Organization*. 2003. Vol. 57. № 4. P. 695–729.

7. Tanzi V. Fiscal Federalism and Decentralization: A Review of Some Efficiency and Macroeconomics Aspects. *Annual World Bank Conference on Development Economics* / Ed. by M. Bruno, B. Peskovic. Washington. 1995. P. 295–315.

8. Кічурчак М. Відтворення суспільних благ в економічній системі України: концептуальні засади теорії та практики: моногр. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 494 с.

9. Деркач М. І. Децентралізація фіскальних функцій держави у контексті забезпечення сталого розвитку України: моногр. Д. : Стиль, 2011. 420 с.

10. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : моногр. К. : Наукова думка, 2006. 432 с.

11. Молдован О. О., Постула М. Модернізація системи публічних фінансів та запровадження нової моделі управління. *Стратегічні пріоритети*. 2014. № 2. С. 35–43.

12. Фінансовий потенціал регіону: механізми формування та використання : моногр. / за наук. ред. д.е.н., проф. М. А. Козоріз ; НАН України; Інститут регіональних досліджень. Львів, 2012. 307 с.

Клименко Т. А.
старший викладач,
кафедра економіки та маркетингу,
Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТАРІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ АНАЛІТИКИ В МАРКЕТИНГУ

Аналітичні інструменти, використовувані маркетологами сьогодні, краще й могутніше, ніж це було раніше. Вони вже спочатку призначені для розробки й ухвалення більш обґрунтованих рішень. Незважаючи на це, так само як і на можливість використовувати всілякі новітні технології для збільшення коефіцієнта конверсії, зростання продажів і поліпшення показників повернення маркетингових інвестицій (MROI, marketing return on investment), багато компаній здаються раз і назавжди сталими у виборі аналітичних рішень. Ідеальний спосіб для компаній, що бажають підвищити ефективність їх маркетингу, полягає в об'єднанні різних параметрів MROI таким чином, щоб кращі властивості